
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Olivet Castillo, Claudia; Torras Vila, Berta, dir. Estratègies per a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua anglesa per a infants amb tdah. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, . (Grau en Educació Primària)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/301246>

under the terms of the license

Universitat Autònoma de Barcelona

Facultat de Ciències de l'Educació

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

**ESTRATÈGIES PER A L'ENSENYAMENT I
APRENENTATGE DE LA LLENGUA ANGLESA PER
A INFANTS AMB TDAH**

Clàudia Olivet Castillo

Treball de final de grau

Tutora: Berta Torras Vila

Convocatòria de Juny 2024

ABSTRACT

A les aules de primària d'arreu del món, són cada vegada més presents els reptes dels alumnes diagnosticats amb TDAH, especialment en relació amb les dificultats de comportament i llenguatge, que afecten en el procés d'ensenyament-aprenentatge de l'anglès com a llengua estrangera (ALE). Aquest estudi busca identificar i aplicar estratègies pedagògiques per donar suport a aquests alumnes. Així doncs, es van recollir dades de diverses fonts bibliogràfiques sobre ALE, TDAH i l'ensenyament d'ALE a estudiants amb TDAH, de la mateixa manera que es va entrevistar una psicopedagoga, quatre mestres d'anglès de primària i tres alumnes amb TDAH. Els resultats van constatar que les classes dinàmiques, visuals i adaptades als interessos dels alumnes milloraven significativament el seu aprenentatge. A més, la gamificació, amb jocs interactius i sistemes de recompenses, també resultaven beneficiosos per augmentar l'interès dels alumnes. En resum, aquest estudi ofereix estratègies concretes per als educadors per abordar les necessitats dels alumnes amb TDAH en l'ensenyament d'anglès, promocionant canvis per garantir una educació inclusiva per a tots els alumnes.

Paraules clau: TDAH, ALE, estratègies pedagògiques, educació inclusiva

En las aulas de primaria de todo el mundo, cada vez son más frecuentes los retos que afrontan los estudiantes diagnosticados con TDAH, especialmente en relación con las dificultades presentes en el comportamiento y lenguaje, que afectan el proceso de enseñanza-aprendizaje del inglés como lengua extranjera (ILE). Así pues, este estudio busca identificar y aplicar estrategias pedagógicas para ayudar a estos alumnos en el aprendizaje de esta lengua. De esta manera, se recopilaban datos de diversas fuentes bibliográficas sobre ILE, TDAH y la enseñanza de ILE a estudiantes con TDAH, al igual que se entrevistó a una psicopedagoga, cuatro maestros de inglés de primaria y tres estudiantes con TDAH. Los resultados confirmaron que las clases dinámicas, visuales y adaptadas a los intereses de los estudiantes facilitaban significativamente su aprendizaje. Además, la gamificación, con juegos interactivos y sistemas de recompensas, también resultaba beneficiosa para aumentar el interés de los alumnos. En resumen, este estudio ofrece estrategias concretas para los educadores que ayudan a abordar las necesidades de los estudiantes con TDAH en la enseñanza de inglés, promoviendo cambios para garantizar una educación inclusiva para todos los estudiantes.

Palabras clave: TDAH, ILE, estrategias pedagógicas, educación inclusiva

In primary classrooms worldwide, there is a growing recognition of the challenges posed by students diagnosed with ADHD, particularly concerning behavioral and language difficulties, which undermine their potential for academic success in learning English as a Foreign Language (EFL). This study aims to identify and implement effective pedagogical strategies to support these students' learning needs by gathering data from various bibliographic resources on EFL, ADHD, and teaching EFL to students with ADHD, as well as conducting interviews with a psychopedagogue, four elementary English teachers, and three students with ADHD. Results indicate that dynamic and flexible classes, incorporating visual and engaging inputs tailored to students' interests and motivations, significantly enhance their learning process, while gamification techniques, such as interactive games and reward systems, are particularly beneficial for boosting student engagement. All in all, the potential contributions of this study lie in its pedagogical implications, offering concrete strategies for educators to address the needs of these students in EFL learning environments, and advocating for systematic changes to ensure equitable access to language education for all learners.

Keywords: ADHD, EFL, pedagogical strategies, inclusive education

SUMARI

1. INTRODUCCIÓ.....	5
2. MARC TEÒRIC.....	6
2.1. El TDAH.....	6
2.2. Ensenyament i aprenentatge de la llengua anglesa.....	8
2.3. Ensenyament i aprenentatge de la llengua anglesa amb infants amb TDAH.....	9
3. METODOLOGIA.....	12
4. ANÀLISI.....	14
4.1. Entrevistes.....	14
5. DISCUSSIÓ.....	21
6. CONCLUSIONS.....	23
7. BIBLIOGRAFIA.....	25
8. ANNEXOS.....	27
7.1. Annex 1: Preguntes entrevista especialista.....	27
7.2. Annex 2: Preguntes entrevista mestres d'anglès.....	27
7.2.1. Entrevista mestres en català.....	27
7.2.2. Entrevista mestres en anglès.....	28
7.3. Annex 3: Preguntes infants.....	28
7.4. Annex 4: Entrevista especialista.....	29
7.5. Annex 5: Entrevista mestres d'anglès.....	32
7.5.1. Mestra 1.....	32
7.5.2. Mestra 2.....	33
7.5.3. Mestre 3.....	34
7.5.4. Mestra 4.....	37
7.6. Annex 6: Entrevistes infants.....	40
7.6.1. Infant 1.....	40
7.6.2. Infant 2.....	41
7.6.3. Infant 3.....	41
7.7. Annex 7: Pla de treball.....	42

1. INTRODUCCIÓ

El present treball de final de grau vol abarcar dos reptes educatius principals: el trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat (TDAH), i l'aprenentatge de la llengua anglesa durant l'etapa d'educació primària. Per dur-lo a terme s'ha fixat l'objectiu d'investigar quines són les estratègies pedagògiques més eficients a l'hora de facilitar l'aprenentatge de l'anglès com a llengua estrangera als estudiants amb TDAH, sent aquesta la pregunta de recerca.

Primerament, pel que fa al primer repte, és d'important rellevància adonar-nos que, a mesura que avança el temps, la diversitat va sent més present dins la societat, i això està afectant a molts àmbits i sectors. L'educació, per exemple, ha patit força canvis i modificacions en la manera d'ensenyar i aprendre. Termes com l'*educació inclusiva*, han aparegut de la mateixa manera que ho ha fet la necessitat de buscar altres maneres d'enfocar i entendre l'educació. Un dels trastorns més comuns dins les aules de primària avui en dia és el trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat o TDAH. Segons dades extretes de la Organització Mundial de la Salut citades a Aguirre, et al., 2022, un 5,3% de la població mundial pateix de TDAH, i en l'àmbit nacional, un 6,8%. Es tracta d'un trastorn que té repercussions directes en l'aprenentatge i, com veurem al llarg d'aquest treball, posa molts reptes educatiu a tots aquells infants que el pateixen.

D'altra banda, pel que fa a l'aprenentatge de la llengua anglesa com a llengua estrangera, es tracta d'una de les àrees més complexes ensenyar. Des de la pròpia experiència personal, molts infants encanten l'educació secundària obligatòria sense conèixer elements bàsics com són els números o els colors. Tot i que a mesura que es vagi desenvolupant el treball veurem com l'aprenentatge de la llengua anglesa va més enllà d'aquest vocabulari bàsic, és força preocupant la desconeixença d'aquesta llengua un cop acabada l'etapa de primària. Amb tot, aquesta problemàtica s'agreuja encara més amb els infants amb necessitats educatives especials, com és el TDAH.

Així doncs, aquest treball de final de grau preté investigar estratègies i metodologies per ajudar infants amb TDAH en el procés d'ensenyament-aprenentatge de la llengua anglesa com a llengua estrangera. Això es durà a terme a partir de l'assoliment de tres objectius específics: identificar i analitzar les necessitats d'un infant amb TDAH; analitzar estratègies

adequades per ensenyar la llengua anglesa a infants de primària; i identificar les estratègies més adients per ajudar a un infant amb TDAH a aprendre la llengua anglesa. A més, a part de l'anàlisi i comparació d'articles que tractin dels processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua anglesa, així com de les necessitats educatives dels infants amb TDAH, es comptarà amb la participació d'infants, mestres i especialistes amb els quals, a partir de tres modalitats d'entrevistes diferents, s'extreuran dades més concretes i pròximes a la realitat actual.

Aquest treball de final de grau pot ser d'especial interès per als mestres que imparteixen classes d'anglès com a llengua estrangera i per a les institucions educatives que busquen realitzar canvis en el seu projecte lingüístic relacionats amb l'ensenyament de la llengua anglesa.

2. MARC TEÒRIC

2.1. El TDAH

Barkley (1997) defineix el Trastorn per Dèficit d'Atenció i Hiperactivitat, com un desordre evolutiu en l'autoregulació d'origen neurobiològic, que implica problemes en l'atenció sostinguda, en el nivell d'activitat i en el control d'impulsos. Tots aquests símptomes tenen afectacions directes en el procés d'ensenyament i aprenentatge de la persona amb TDAH, però, tal com defensen Lizcano, et al. (2019), el TDAH també té implicacions a la vida diària, social, familiar i personal. A continuació s'exposaran explicacions més detallades d'aquests tres símptomes, a més de veure quines són les repercussions que es desencadenen.

En primer lloc, la inatenció és la “incapacitat per mantenir l'atenció de manera continuada en tasques que no siguin altament motivadores”¹ (Parellada, 2009, p.46). Aquest fet afecta també a l'habilitat per recordar i seguir instruccions causada principalment per les diverses distraccions que envolten el context del moment. Parellada (2009), explica que, a causa d'aquesta innatenció, els infants són més descuidats a l'hora de llegir enunciats, prestar atenció als detalls o respondre de manera impulsiva, i això pot derivar a la desorganització i errors freqüents. Per tant, hi ha una afectació directa en l'autoregulació de l'infant a l'hora de planificar i organitzar les tasques i activitats.

¹ incapacidad para mantener la atención de manera continuada en tareas que no sean altamente motivadoras

Pel que fa a la hiperactivitat, aquesta es caracteritza per “tenir una activitat desorganitzada i començar moltes accions diferents que no acaben”² (Parellada, 2009, p.50). D'altra banda, sobretot durant la infantesa, solen parlar molt, molt ràpid i sovint força alt. Això, afegit al fet que solen ser molt moguts i incapaços de quedar-se asseguts i quiets durant molt de temps, desencadena en un infant que sovint crida l'atenció dins l'aula, ja sigui per participar de manera impulsiva, o per aixecar-se de la cadira repetitivament.

En darrer lloc, Parellada (2009) descriu la impulsivitat com el moment en què actuem o diem quelcom sense pensar-ho abans. Això pot fer que les persones amb TDAH sovint actuïn de manera deliberada i cometin accions amb les quals se sentin malament després. Amb relació a les tasques escolars, i tal com ja hem fet incís anteriorment, els infants amb TDAH solen ser força desordenats amb els deures i les tasques a fer; a causa de la impulsivitat en les seves accions, solen cometre errors a l'hora de respondre preguntes o redactar feines, i això repercuteix en els seus resultats acadèmics força irregulars. A més, solen tenir poca tolerància a l'espera; es caracteritzen per ser força impacients.

Tot i que la hiperactivitat, la inatenció i la impulsivitat són els tres símptomes principals del TDAH, molts estudis han demostrat que també n'hi ha d'altres associats. A aquest fenomen l'anomenem comorbiditat que com defineix Parellada (2009), “fa referència a la presència en la mateixa persona de dos trastorns diferents”³ (p.152). El Departament d'Ensenyament (2013), ens exemplifica algunes de les dificultats associades del TDAH extretes d'Hidalgo i Soutullo (2006). Aquestes són presentades segons el nivell de freqüència. Les dificultats més freqüents que sobrepassen el 50% solen ser trastorns de conducta, risc de desajustament i rebuig social, i trastorn negativista desafiant. Pel que fa als trastorns freqüents (fins al 50%), trobem trastorns específics de l'aprenentatge com són la dislèxia, la disgrafia o la discàlculia; trastorn d'ansietat per separació, estrès o fòbies; o trastorns relacionats amb la coordinació i motricitat. I quan als trastorns menys freqüents (20%), trobem trastorns de tics o que afecten a l'autoestima desencadenant depressió, baixa autoestima o problemes de son.

Així doncs, tots aquests símptomes tenen repercussions directes en la vida diària de la persona que, com ja hem vist, afecten a la falta de perseverància, a la gestió del temps, a la desorganització, a la immaduresa emocional, a la desobediència, al fracàs escolar, a

² tener una actividad desorganizada, y empezar muchas acciones diferentes que no terminan

³ hace referencia a la presencia en la misma persona de dos trastornos diferentes

problemes socials, o a la baixa autoestima. Tots aquests factors s'han de tenir en compte a l'hora de guiar l'alumne en el seu procés d'ensenyament i aprenentatge.

2.2. Ensenyament i aprenentatge de la llengua anglesa

L'ensenyament i aprenentatge de l'anglès com a llengua estrangera és una tasca força complexa. Tal com comenta Halliwell (1992), “treballar amb alumnes joves a les classes de primària pot ser tant gratificant com exigent”⁴ (p.2). Hi ha molts factors a considerar i moltes maneres d'abordar-los. A mesura que passa el temps, l'educació va canviant i evolucionant, i això dona peu a milers d'estratègies i metodologies didàctiques que es poden dur a terme dins l'aula.

Pel que fa a la llengua anglesa com a llengua estrangera, i recuperant la cita de Halliwell, el fet d'estar ensenyant una llengua diferent a la nativa, pot comportar molts reptes tant pel docent com pels discent. La clau rau en el que el doctor Stephen Krashen anomena *Comprehensible Input*. Segons Krashen (1980s), “adquirim una llengua quan entenem els missatges”⁵, i aquest suposa un dels reptes principals pels mestres d'anglès. Com hem introduït al principi, dins d'una aula podem trobar alumnes amb característiques, capacitats, habilitats i aptituds molt diverses; per tant, és molt possible que hi hagi més d'un infant que s'acabi perdent en el transcurs de la classe. Per sort, actualment milers de mestres i experts en el camp de l'educació han anat provant i experimentant amb diferents materials i propostes didàctiques per tal de facilitar l'aprenentatge de la llengua estrangera a tot l'alumnat.

Després d'haver revisat força estudis sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge de la llengua anglesa, la majoria comparteixen les següents característiques.

En primer lloc, proposar temes reals i significatius que tinguin en compte els interessos dels infants. Moltíssim autors parlen de la importància d'aquest repte, com ara Figuerola (1992, p.38) anomenant-les *situacions vives*, o Halliwell (1992) defensant la importància d'aquestes. Vegeu aquí una cita: “les tasques reals ofereixen als nens una ocasió per utilitzar la llengua de manera real i permeten que la seva ment subconscient treballi en el processament de la llengua mentre la seva ment conscient està centrada en la tasca”⁶ (Halliwell, 1992, p.6). Amb relació als interessos, molts autors com Escalante (2022), o Bai i Guo (2019), defensen la

⁴ Working with young learners in the primary classroom can be both a rewarding and a demanding experience

⁵ We acquire language when we understand messages

⁶ Real tasks provide the children with an occasion for real language use, and let their subconscious mind work on the processing of language while their conscious mind is focused on the task

importància de la motivació en qualsevol tipus d'aprenentatge. A tall d'exemple, Bai i Guo (2019), van dur a terme un estudi a Hong Kong que tenia l'objectiu de correlacionar la motivació i l'autoregulació amb els processos d'escriptura en anglès amb infants de primària. La investigació va demostrar que la motivació tenia un gran pes en els resultats acadèmics dels alumnes. Aquells amb millors resultats van ser els que més interès i motivació mostraven cap a l'activitat, mentre que els infants amb resultats acadèmics més baixos, van ser els que estaven menys motivats i interessats.

Una altra característica comuna en tots els estudis és l'ús de materials didàctics com a suport visual i de comprensió. Un projecte dut a terme a Finlàndia per Aura, Hassan i Hamari (2021) titulat, *My school is Hogwarts: students' social behavior in storified classes*, no només va acompanyar les explicacions amb materials manipulatius, sinó que va modificar tot l'entorn de tal manera que semblés Hogwarts. Tal com afirmen els autors, “modificar l'entorn de l'aula pot tenir i té una influència en el comportament d'engagement acadèmic dels estudiants”⁷ (p.11). El seu projecte es basava en el que s'anomena *Storification*, que es basa en aprendre a partir d'una classe “historificada”. Aquest és un clar exemple de projecte motivador, paidocèntric i amb resultats molt positius.

Molts articles també defensaven la importància de la familiaritat i quotidianitat en l'aprenentatge de la llengua anglesa. A tall d'exemple, Fleta (2006) va introduir el terme de “rutinas lingüísticas”, definides per la mateixa autora com “utilizar las mismas expresiones, palabras o fórmulas en inglés mientras se llevan a cabo las distintas rutinas escolares” (p.57). Com ara dir “good morning” o preguntar “how are you?” cada cop que comença la classe. Amb relació a les rutines, Fleta (2006) també exposa la necessitat de fer visibles les transicions. Segons l'autora, aquest moment que es crea entre activitat i activitat sol ser força caòtic. Per aquest motiu, recomana l'ús de cançons, rimes o jocs per avisar l'alumnat que l'activitat ha acabat i que comença una nova.

2.3. Ensenyament i aprenentatge de la llengua anglesa amb infants amb TDAH

Com hem vist en els apartats anteriors, els infants amb TDAH presenten un seguit de casolístiques que dificulten el seu aprenentatge. Força estudis han dut a terme diverses

⁷ *Modifying a classroom environment can and does have an influence on students' academic engagement behavior*

investigacions empíriques, i han arribat a conclusions força semblants. Seguint amb la taula sobre estratègies d'ensenyament i aprenentatge per a estudiants amb TDAH proporcionada per De la Cruz, et al. (2020), les autores presenten cinc estratègies: aprendre sense por, organitzar el temps, visualitzar el treball, aprendre jugant i avaluar els aprenentatges.

Amb relació a la primera aquesta es refereix a dotar l'infant de seguretat durant aquest procés d'ensenyament i aprenentatge. En altres paraules, donar-li pautes clares perquè ell o ella sàpiga què ha de fer en tot moment.

També cal ajudar l'infant a autogestionar-se el temps. Una de les dificultats més recurrents en infants amb TDAH, com també hem vist anteriorment, és la dificultat en l'organització. Per aquest motiu, penjar un rellotge a classe o marcar molt els temps de cada activitat pot ser una bona estratègia per ajudar-lo en l'autogestió del temps. A més, Moro-Ramos (2021) també afegix la necessitat de ser flexible amb aquest tema: “donar-los confiança i temps és la clau perquè creguin en ells mateixos i es tornin a enganxar a les classes”⁸ (p.19). Per tant, a part de pautar molt bé els *timings*, és recomenable ser flexible i si necessiten més temps per a una tasca, donar-lo.

D'altra banda, és molt important la manera en què el docent li presenta els diferents inputs. Troyano (2011) i Moro-Ramos (2021) també coincideixen amb De la Cruz, et al. (2020), quan a presentar activitats atractives i visuals. Això es pot fer amb l'ús de colors o imatges que acompanyin l'explicació. Pel que fa a aquesta explicació, Troyano (2011) i Moro-Ramos (2021), coincideixen en què ha de ser breu, simple i clara ja que, “gran quantitat d'aprenents amb TDAH tenen problemes per organitzar les seves idees”⁹ (Moro-Ramos, 2021, p.9); per tant, quant més precises siguin les instruccions, més fàcil serà que les entenguin i les segueixin conseqüentment. A més a més, és necessari que les activitats proposades siguin breus i tinguin espais de descans entre mig. Tal com afirma De la Cruz, et al. (2021), “l'atenció es perd amb activitats molt prolongades”¹⁰ (p.180), i això pot derivar en fatiga i molt desgast cognitiu.

Amb relació al quart criteri, tots tres autors parlen de la gamificació com a estratègia molt efectiva. En els tres articles es defensa la idea de la motivació com a element clau en el procés d'ensenyament i aprenentatge de la llengua anglesa. Seguint les indicacions de Gabriela De la Cruz, et. al. (2020), és important “Ensenyar anglès d'una manera divertida que

⁸ Darles confianza y tiempo es la clave para que crean en sí mismos y se reenganchan a las clases

⁹ Gran cantidad de aprendices con TDAH tienen problemas para organizar sus ideas

¹⁰ la atención se pierde con actividades muy prolongadas

estimuli les seves ganes d'aprendre”¹¹ (p.174). Tots tres autors recomanen ensenyar l’anglès des dels interessos, motivacions i realitats dels infants. A més, expliciten l’efectivitat de fer aquests jocs/activitats dinàmics i amb moviment atès a la hiperactivitat que solen presentar aquests infants; en altres paraules, que permeti l’alumnat aixecar-se de les cadires i poder-se moure per l’espai. Addicionalment, Moro-Ramos (2021), també recomana que totes aquestes activitats, dins del possible, es puguin fer en grup o en parelles, per tal que els companys i companyes puguin ajudar l’infant en aquelles parts que no entengui, tot promovent alhora, la seva participació.

Finalment, es parla de com ha de ser l’avaluació i com s’ha de dur a terme. Primerament, és important que els infants amb TDAH sàpiguen què se’ls avaluarà i què han de fer en les diverses tasques avaluatives. Per tant, tots aquestes informacions han de ser presentades d’una manera clara i simple ja que, com bé apunta Moro-Ramos (2021), “Un dels principals problemes és que no llegeixen correctament els enunciats. Això fa que cometin molts errors o que no sàpiguen què han de fer”¹² (p.16). L’autora subratlla la importància de presentar tasques en què els infants es puguin autocorregir tot fent-los revisar les seves feines i trobant els possibles errors.

Amb tot, tots tres autors coincideixen en la majoria d’aquests criteris exposats, però també creuen en la necessitat de treballar en xarxa. Tal com diu Troyano (2011), “Hem de tenir en compte els diversos mètodes i estratègies per poder ajudar a millorar aquests comportaments, sempre comptant amb el suport de la família i altres professionals”¹³ (p.117). Tal com hem explicitat anteriorment amb Lizcano, et al. (2019), l’aprenentatge no només recau en l’escola, sinó que és un treball cooperatiu entre en centre educatiu, la família i altres professionals. Tal com afirmen els autors, cada infant és diferent i no tots comparteixen les mateixes casolístiques. Per tant, treballar en xarxa ens permetran conèixer millor l’infant i, en conseqüència, posar en pràctica les estratègies i metodologies més adients per ajudar-lo en el seu procés d’ensenyament i aprenentatge.

¹¹ enseñar inglés de una manera divertida que estimule sus ganas de aprender

¹² uno de los mayores problemas que hay es que no leen correctamente los enunciados. Esto hace que cometan muchos errores o que no sepan lo que tienen que hacer

¹³ hemos de tener en cuenta los diversos métodos y estrategias para poder ayudar a la mejora de estos comportamientos, contando siempre con el apoyo de la familia y otros profesionales

3. METODOLOGIA

Aquest treball de final de grau es fonamenta a partir de dues fonts principals: recerca bibliogràfica i entrevistes. D'aquesta manera es tracta d'una recerca aplicada que té en compte tant dades teòriques –tot revisant articles acadèmics i autors de renom dins de l'àmbit d'estudi com son Krashen (1980s) o Parellada (2009)– com empíriques –a través de diverses entrevistes fetes a alumnes amb TDAH, una psicopedagoga i quatre mestres d'anglès d'educació primària–. A continuació, s'explicaran amb més detall aquestes dues metodologies emprades.

Tal com s'ha esmentat a la introducció del treball, aquest TFG es vertebrava a partir dels tres objectius específics que evoquen en el principal: investigar estratègies i metodologies per ajudar infants amb TDAH en el procés d'ensenyament-aprenentatge de la llengua anglesa com a llengua estrangera. Pel que fa al primer - identificar i analitzar les necessitats d'un infant amb TDAH -, s'ha dut a terme una recerca bibliogràfica tot passant per autors experts en aquest trastorn com són la psiquiatra Parellada (2009), o el psicòleg i investigador Barkley (1997). A més, a part de l'anàlisi d'aquestes obres, aquesta investigació compta amb la col·laboració d'una psicopedagoga d'una escola de Sant Cugat del Vallès a qui se li ha fet una petita entrevista enfocada a conèixer més d'aprop el trastorn i els seus símptomes. Les preguntes¹⁴ correlacionen el TDAH amb l'experiència de l'experta. D'aquesta manera, se surt dels treballs teòrics i dirigim la recerca cap a una vessant més empírica i experiencial, en què les vivències, coneixement i recomanacions d'una experta en actiu en el camp de la psicopedagogia, passen a ser la font d'estudi.

Amb relació al segon objectiu específic - analitzar estratègies adequades per ensenyar la llengua anglesa a infants de primària - s'ha fet una recerca bibliogràfica extensa tot passant per obres i estudis diversos que han implementat o estudiat estratègies d'ensenyament-aprenentatge de la llengua anglesa com a llengua estrangera durant l'etapa de primària. S'ha optat per una recerca bibliogràfica per tal d'obtenir una visió més holística de les diverses maneres que hi ha d'ensenyar aquesta llengua estrangera a nivell mundial. Les noves tecnologies ens permeten compartir i intercanviar coneixement. D'aquesta manera, gràcies a la xarxa, he pogut analitzar i comparar obres d'altres països i continents que tenen

¹⁴ Vegeu annex 1

objectius i temes comuns: l'aprenentatge de la llengua anglesa com a llengua estrangera a l'etapa de primària; i he ampliat el ventall de fonts i dades. D'altra banda, a aquestes dades se li han afegit els resultats de les entrevistes als quatre mestres¹⁵ d'anglès i una psicopedagoga. S'han tingut en compte les preguntes sobre estratègies i metodologies que han complementat tota aquesta recerca més teòrica.

Finalment, per tal d'assolir el tercer objectiu específic - identificar les estratègies més adients per ajudar a un infant amb TDAH a aprendre la llengua anglesa -, s'ha seguit la mateixa metodologia que en el primer objectiu: recerca bibliogràfica i entrevistes. Pel que fa a la bibliografia, s'han utilitzat principalment tres articles d'investigació: *Estrategias de intervención educativa en el área de inglés en educación primaria para estudiantes con trastorno por déficit de atención e hiperactividad*, de Moro-Ramos (2021), *Estrategias didácticas para la enseñanza de inglés como lengua extranjera (EFL) dirigidas a estudiantes con trastorno por déficit de atención e hiperactividad* de De La Cruz, et al. (2020), i *Medidas educativas dirigidas a niños y niñas con TDAH en educación primaria*, de Troyano Blanco, I. (2011). Els tres són estudis metodològics que estan directament relacionats amb aquest TFG. Addicionalment, i per tal de complementar aquests dos articles, s'han dut a terme dues entrevistes dirigides a dos grups diana diferents. La primera¹⁶, ja esmentada anteriorment, ha estat feta a quatre mestres d'anglès en actiu amb una llarga trajectòria professional en l'àmbit educatiu. Dues d'elles són mestres d'una escola pública i les altres d'una privada. He volgut veure les opinions de mestres amb perfils d'escoles diferents, atès que el grau de diversitat, i recursos és possible que variïn i en conseqüència, que també ho facin les seves respostes. Quan a la segona modalitat d'entrevista¹⁷, aquesta s'ha fet a tres infants de 5è i 6è de primària diagnosticats amb TDAH. Les preguntes¹⁸ d'aquesta entrevista estan relacionades amb les seves experiències personals a les classes de llengua anglesa que han tingut durant tota la seva educació primària. Això m'ha permès veure quines són les estratègies que han trobat més efectives a l'hora d'aprendre anglès, i aquelles que no ho han estat tant.

Tant les entrevistes a les mestres d'anglès com als infants, s'han analitzat i comparat per tal d'extreure dades més empíriques que, com amb l'entrevista a la psicopedagoga, puguin anar més enllà de la recerca teòrica, i apropar-se a la realitat actual de mestres d'anglès, i infants amb TDAH.

¹⁵ Vegeu annex 2

¹⁶ Vegeu annex 5

¹⁷ Vegeu annex 6

¹⁸ Vegeu annex 3

Cal ressaltar que, prèviament a les entrevistes, es va informar els participants que les seves identitats quedarien en l'anonimat i només es faria ús de les seves respostes amb finalitats acadèmiques i de recerca. A més, per tal d'assolir resultats més diversos, es va fer ús de preguntes obertes que deixessin una certa llibertat de resposta als entrevistats evitant així, el biaix de resposta.

4. ANÀLISI

4.1. Entrevistes

Entrevista a la psicopedagoga

Per a la primera entrevista¹⁹ s'ha comptat amb la col·laboració d'una vetlladora que anteriorment havia treballat com a psicopedagoga a la mateixa escola privada on es troba actualment. A part d'això, també està treballant com entrenadora en el món esportiu on també s'ha trobat infants amb TDAH.

PREGUNTA	RESPOSTA
Quina és la teva experiència treballant amb infants amb TDAH dins l'àmbit educatiu?	Experiència tant a nivell educatiu com esportiu
Quines són algunes de les necessitats més rellevants que tenen els infants amb TDAH a l'hora d'aprendre?	Falta d'atenció. Necessiten pautes directes i elements visuals
Quins són els reptes més comuns amb què es troben els infants amb TDAH a l'hora d'aprendre una segona llengua com és l'anglès?	Temes fònics i d'escriptura
Quins creus que són els factors que més influeixen en el seu procés d'aprenentatge? Hi ha algun aspecte de la llengua anglesa que pugui resultar més desafiant per a aquests infants?	La hiperactivitat. Pot ajudar utilitzar dinàmiques en moviment, activitats diversificades, i elements visuals a través dels colors
Hi ha algun aspecte de la llengua anglesa que pugui resultar més desafiant per a aquests infants?	Temes fònics

¹⁹ Vegeu la seva entrevista a l'annex 4

Quines estratègies pedagògiques o de suport consideres més efectives per ajudar-los en aquest procés d'ensenyament-aprenentatge?	Posar pilotes de tennis a les potes de les cadires, permetent-los així moure's, sense que facin soroll
Quins recursos o materials creus que són útils per ensenyar a infants amb TDAH?	Recursos molt visuals, manipulatius, cançons i jocs

Taula 1. Font pròpia feta a partir dels resultats de les entrevistes de l'annex 4

Tal com es pot observar a la Taula 1, la psicopedagoga assenyala la falta d'atenció i la hiperactivitat com els factors que més dificulten l'aprenentatge dels infants amb TDAH. A més, a causa del trastorn, solen mostrar dificultats tant a nivell escrit com oral —àmbit fònic del llenguatge—. Amb tot, l'especialista recomana diverses estratègies d'intervenció educativa, com ara l'ús d'elements visuals —com els colors o els pictogrames— i materials manipulatius. També considera molt útil la utilització de cançons i jocs que no només els ajudin a aprendre, sinó també a mantenir-se motivats i motivades.

D'altra banda, i per tal de donar resposta a la hiperactivitat, suggereix donar-los una certa flexibilitat perquè, si l'alumne necessita moure's, ho pugui fer. Per aquest motiu, proposa enganxar pilotes de tennis a les potes de les cadires; una estratègia que, a part de ser força senzilla, permet a l'infant “alliberar energia” sense molestar acústicament la resta de la classe.

Entrevista a les mestres d'anglès

Per a la segona tipologia d'entrevista, s'ha comptat amb la col·laboració de quatre mestres d'anglès de primària. Tant la mestra 1²⁰ com la 2²¹ han treballat sempre a escoles públiques. La primera, va estar molts anys treballant en una escola on s'ensenyava l'anglès per projectes, i ara porta un any treballant a una escola on segueixen un llibre de text. Pel que fa a la segona, ha seguit sempre una metodologia més tradicional tot partint de llibres de text i classes més magistrals. D'altra banda, el mestre 3²², és un docent d'una escola privada que ha exercit tant a acadèmies d'anglès com a escoles "formals". I pel que fa a la mestra 4²³, es tracta d'una docent nativa d'Escòcia que porta 11 anys treballant a l'escola privada on es troba actualment. Atès que se sentia més còmoda fent l'entrevista en anglès, se li van traduir les preguntes²⁴. Ambdós mestres provenen d'una escola amb una metodologia activa i per projectes.

PREGUNTA	MESTRA 1	MESTRA 2	MESTRE 3	MESTRA 4
Tens experiència treballant amb infants amb TDAH?	Sí	Sí	Sí	Sí
Quin creus que és el major repte que han d'afrontar els infants amb TDAH a l'hora d'aprendre anglès?	Hiperactivitat. La mestra 1 recomana dur a terme una metodologia inclusiva	Centrar l'atenció	Impulsivitat i nerviosisme. Centrar l'atenció	Autoregulació de les emocions, impulsivitat i nerviosisme

²⁰ Vegeu la seva entrevista a l'annex 5.1.

²¹ Vegeu la seva entrevista a l'annex 5.2.

²² Vegeu la seva entrevista a l'annex 5.3.

²³ Vegeu la seva entrevista a l'annex 5.4.

²⁴ Vegeu annex 2.2

Has trobat trobat estratègies efectives a l'hora de mantenir l'atenció d'aquests infants durant les classes d'anglès o altres?	Gamificació i activitats dinàmiques	Vincle afectiu	Vincle afectiu, vídeos i gamificació	Varietat d'activitats i dinàmiques: TPR, activitats amb moviment i motivadores. Comprovar que ho han entès abans de començar
Has utilitzat algun tipus de material o recurs específic que hagi estat especialment útil per aquests infants?	Presentacions i kahoots. Activitats en què aprenguin i s'autoavaluin	Referents visuals i acústics	Targetes i dossier adaptat	Diversificació d'activitats que siguin motivadores. Outputs multimodals
Com actues/actuaries quan un infant amb TDAH se sent frustrat o aclaparat durant les classes d'anglès?	Parlar amb ell o ella	Parlar amb ell o ella	Parlar amb el o ella. Treballar amb l'equip psicopedagògic	Donar-li un petit descans
A partir de la teva experiència, quina creus que seria la metodologia o metodologies més adients per ensenyar l'anglès de manera inclusiva?	Metodologia diversificada	Metodologia diversificada amb una rutina	Oralit, gamificació, i jocs	Utilitzar les intel·ligències múltiples
Tens alguna recomanació addicional basada en la teva experiència que creus que sigui útil a l'hora d'ensenyar anglès a infants amb TDAH?	Utilitzar dinàmiques i jocs	Falten recursos	Treballar en xarxa amb la família	Tenir un entorn adaptable a les necessitats dels infants

Taula 2. Font pròpia feta a partir dels resultats de les entrevistes de l'annex 5

Tal com s'observa a la Taula 2, els quatre mestres tenen experiència treballant amb infants amb TDAH, fet que els ha permès respondre amb solvència les diverses preguntes de l'entrevista.

Pel que fa a la segona pregunta, de manera general, la impulsivitat, la hiperactivitat i la falta d'atenció són els factors que, segons els docents, dificulten més el procés d'ensenyament i aprenentatge de la llengua anglesa. A més, la mestra 4 també destaca l'autoregulació de les emocions com una dificultat afegida.

En relació amb la tercera pregunta, els quatre mestres recomanen dur a terme activitats dinàmiques i motivadores, com ara els jocs, que permetin als infants moure's i divertir-se mentre aprenen. Alhora, es pot copsar com la mestra 2 i el mestre 3 coincideixen en la importància de crear un vincle afectiu entre el docent i l'alumne. Tal com esmenta el mestre 3, guanyar-te l'alumne i aconseguir que vulgui ser a classe és un factor clau.

Pel que fa a la quarta i la sisena pregunta, tots quatre recomanen utilitzar recursos visuals i orals, com ara vídeos o pictogrames. A més, tant la mestra 1 com la mestra 4 consideren molt útils els recursos digitals. La mestra 1 destaca la importància de trobar activitats que no només permetin a l'alumne aprendre, sinó també autoregular el seu aprenentatge a partir de tasques autoavaluatives. En relació amb això, i fixant-nos en la sisena pregunta, tots quatre recomanen una metodologia diversificada que combini dinàmiques diferents i multimodals. Tot i que la mestra 2 recolza la idea de la diversificació en les activitats, també assenyala la importància de la rutina i l'antelació, perquè l'alumnat sàpiga què ha de fer en tot moment.

Quan se'ls va preguntar sobre com donar resposta a la frustració que solen mostrar els infants amb TDAH, tots quatre van coincidir que la comunicació és clau. Apartar l'infant de la classe i parlar amb ell és necessari perquè es tranquil·litzi. A més, el mestre 3 també recomana recolzar-se en l'equip psicopedagògic per ajudar a gestionar aquestes emocions.

Finalment, l'última pregunta buscava suggeriments addicionals que es sortissin de les qüestions ja plantejades. La mestra 1 va remarcar els jocs com una eina molt eficient, mentre que la mestra 2 va recalcar la manca de recursos com la problemàtica principal. D'altra banda, el mestre 3 va destacar la importància de treballar conjuntament amb la família,

mentre que la mestra 4 va ressaltar la necessitat d'un entorn adaptable a les necessitats dels infants, recuperant la idea d'educació inclusiva.

Entrevistes als infants

Per a la tercera modalitat d'entrevista, s'ha comptat amb la col·laboració de tres infants de primària diagnosticats amb TDAH. A continuació, vegeu una descripció detallada de cadascun.

Infant 1

Infant de 5è de primària diagnosticat amb TDAH. És força mogut, impulsiu, i se sol distreure fàcilment. Es mostra força xerraire. No obstant això, quan es concentra té molta capacitat per entendre i memoritzar les diverses informacions explicades. Va a una acadèmia d'anglès des de petit.

Infant 2

Infant de 6è de primària diagnosticat amb TDAH i dislèxia. És força mogut, impulsiu i se sol distreure fàcilment. Mostra força dificultats per entendre i memoritzar les diverses informacions explicades. Mostra dificultats en la comprensió lectora i redacció de textos.

Infant 3

Infant de 5è de primària diagnosticada amb TDAH i dislèxia severa. És molt moguda, impulsiva i se sol distreure molt fàcilment. Mostra moltes dificultats en la lectoescriptura, així com amb la comprensió i redacció de textos. No obstant això, mostra molta capacitat de memorització. A més, presenta unes habilitats socials molt bones.

El quadre següent mostra una síntesi comparativa dels resultats de les 3 entrevistes als infants. Per a veure les entrevistes senceres, vegeu [l'annex 6](#).

Pregunta	Infant 1	Infant 2	Infant 3
Com et sents a les classes d'anglès?	A gust	Desubicat	Avorrida

Què és el que t'agrada més de les classes d'anglès?	Llegir en veu alta individualment	Material manipulatiu i jocs interactius	Jocs online
I el que menys?	Exàmens	Memoritzar	Escriure
En quin tipus d'activitat et trobes més còmode/a a l'hora d'aprendre anglès?	Mini-proves online	Classes interactives i treballs en grup	Classes dinàmiques, jocs i treballs en grup
En quin tipus d'activitats/classes et sents perdut/da o amb la sensació de no està aprenent res?	Escriure redaccions	Fer exercicis	Explicació de temari. Llegir i copiar.

Taula 3. Font pròpia feta a partir dels resultats de les entrevistes de l'annex 6

Si ens fixem en les preguntes es pot observar com, menys l'infants que domina l'anglès, els altres dos se senten força perduts i desconnectats de les classes d'anglès. Quelcom semblant passa amb la segona pregunta, en què l'infant 1, el qual gaudeix parlant, el que més li agrada de les classes d'anglès és llegir de manera individual en veu alta; mentre que tant l'infant 2 com el 3 prefereixen els jocs i activitats més manipulatives. Pel que fa a la tercera pregunta sobre el que menys els agrada de les classes d'anglès, tant l'infant 1 com el 2 s'han decantat per activitat més memorístiques, mentre que l'infant 3, amb força dificultats lecto-escriptores, ha contestat l'expressió escrita. Quan a la quarta pregunta, els tres infants han contestat que es troben més còmodes en classes interactives, en què es pugui jugar o, en el cas dels infants 2 i 3, treballs en grup. Finalment, a la cinquena pregunta han sorgit respostes diferents. El primer infant ha contestat que no li agrada fer redaccions - resposta semblant de l'infant 3 a la pregunta 3 -; el segon ha dit que no li agrada fer exercicis amb la teoria al costat, el tercer infant, quan hi ha classe teòrica en què el mestre copia la gramàtica a la pissarra i els alumnes han de copiar-la a la llibreta.

Amb tot, es pot observar una atracció general per les classes dinàmiques i la gamificació de les classes d'anglès. Als 3 els agrada fer ús de les TIC per aprendre la llengua anglesa. D'altra banda, i amb relació a la primera pregunta, tal com hem vist al marc teòric sobre el *comprehensible input*, només aquell infant que "entén l'anglès" - l'infant 1 - se sent a gust a

les classes d'anglès. Tant l'infant 2 com el 3 se senten perduts i desconnectats. L'infant 3 ho diu explícitament: “no entenc el que diu el profe, i només capto algunes coses”. D'altra banda, hi ha un rebuig general cap a les activitats més tradicionals com són les de memorització (exàmens), execució (exercicis), o còpia (copiar la teoria). Però tant a l'infant 2 com al 3 els agrada treballar en grup i fer projectes grupals.

5. DISCUSSIÓ

Tant els autors com les entrevistes ens han permès analitzar el Trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat (TDAH) des de diferents perspectives. Ambdues parts han coincidit en diversos aspectes relacionats tant amb el trastorn com amb la resposta educativa per part dels docents.

En primer lloc, donar pautes clares i concises és una recomanació compartida per la psicopedagoga, la mestra 2 i De la Cruz et al. (2020). Cal planificar molt bé les sessions i deixar clars els objectius que han d'assolir els alumnes en tot moment per tal d'assegurar un bon acompanyament per part del mestre. Com subratlla Parellada (2009), una de les dificultats del TDAH és l'afectació directa en l'autoregulació de l'infant a l'hora de planificar i organitzar tasques. Per aquest motiu, és molt necessari promoure un aprenentatge autònom i ben pautat en què l'infant pugui anar-se autorregulant. Aquesta idea es veu reflectida a Moro-Ramos (2021) i en l'entrevista amb la mestra 2. Per fomentar aquest aprenentatge autorregulat, cal tenir en compte diversos aspectes i necessitats.

D'una banda, els infants han de poder entendre el que se'ls demana. Com hem pogut veure en les entrevistes amb els infants 2 i 3, ambdós se senten força perduts a classe d'anglès perquè no entenen el que se'ls diu. Per tant, promoure el que Krashen (1980s) anomenava "Comprehensible Input" o input comprensible és essencial. Tal com comenta la mestra 4, “m'asseguro que les tasques i el contingut siguin entesos pels estudiants abans que comencin” (transcripció completa a l'annex 7.5.4.). Per promoure aquest input comprensible, tant els autors com els entrevistats destaquen l'ús d'elements visuals i orals. Si observem les entrevistes fetes als infants, aquests troben molt útil l'ús de materials manipulatius i interactius, o fer activitats orals, tal com destaquen els quatre mestres i la psicopedagoga.

D'altra banda, és necessari promoure una metodologia multimodal que atengui les necessitats de cada infant. Seguint les indicacions de Moro-Ramos (2021) i de la mestra 4, planificar

activitats breus amb descansos entremig pot ser molt beneficiós. No obstant això, els infants amb TDAH també necessiten moure's, tal com indiquen Parellada (2009), la psicopedagoga, els mestres 1, 3 i 4, així com els mateixos infants, dos dels quals prefereixen les activitats dinàmiques i en moviment (infants 2 i 3). Per tant, planificar activitats diverses —com ara roleplays, treballs en grup o en parelles— que barregin classes magistrals amb altres més dinàmiques i que proposin diferents tipologies d'inputs i outputs —com ara presentacions o Kahoots— pot ser molt beneficiós. La idea clau amb la qual coincideixen tant els autors com els entrevistats és la motivació i el vincle afectiu entre docent i alumne. Tal com comenta el mestre 3, motivar-los és necessari per crear aquesta connexió: “un cop volen estar a la classe, no estan allà perquè han de ser-hi, sinó que volen ser-hi i els agrada i els motiva. Si tu aconsegueixes que la motivació sigui un factor a favor teu, ja està” (transcripció completa a l'annex 7.5.3.). Això es pot aconseguir a través de la gamificació, tal com comenten Troyano (2011), Moro-Ramos (2021) i De la Cruz et al. (2020), així com la psicopedagoga, els mestres entrevistats i els mateixos infants 2 i 3, que mostren una inclinació cap als jocs per aprendre anglès.

La comunicació sempre ha de prevaldre. Com hem vist en el marc teòric, els infants amb TDAH solen tenir dificultats per autoregular les seves emocions, cosa que causa estrès i frustració crònica. Tal com es desprèn de les entrevistes amb els mestres, tots quatre recomanen parlar amb l'alumne i fer-li veure que “no és per tant”. A més, cal parlar també amb la família i qualsevol altre mestre o especialista que formi part del seu procés d'ensenyament i aprenentatge. Aquesta idea la recolzen tant el mestre 3 —“treballar en paral·lel amb la família va molt bé” (transcripció completa a l'annex 7.5.3.)—, com Troyano (2011); i és que treballar en xarxa és necessari, ja que com diu Lizcano et al. (2019), el TDAH té implicacions no només a nivell acadèmic, sinó també en la vida diària, social, familiar i personal dels infants.

6. CONCLUSIONS

A tall de conclusió, i recuperant la pregunta de recerca inicial –quines són les estratègies pedagògiques més eficients per facilitar l’aprenentatge de l’anglès com a llengua estrangera als estudiants amb TDAH–, podem afirmar que existeixen moltes estratègies que ajuden a respondre al trastorn de dèficit d’atenció i hiperactivitat. A més, la majoria no necessiten grans inversions econòmiques o de temps; només calen petits ajustaments en la metodologia diària.

Tal com hem observat a les entrevistes i al marc teòric, promoure la motivació a través de metodologies diverses i multimodals és imperatiu. Com a mestres, cal conèixer els alumnes, saber els seus gustos i aficions, i planificar en conseqüència. Tal com afirmava el mestre 3, aconseguir que l’infant vulgui estar a l’aula és el punt de partida per acompanyar-lo cap a un procés d’ensenyament i aprenentatge ric i pròsper.

No obstant això, també cal conèixer les dificultats i necessitats de cada infant. Grosso modo, i com hem vist al llarg d’aquesta recerca, els infants amb TDAH mostren dificultats en l’atenció sostinguda, la impulsivitat i la hiperactivitat. Per tant, oferir-los flexibilitat, tant en el temps de les activitats com en la possibilitat de moure’s si ho necessiten, així com una certa autonomia en el transcurs del seu aprenentatge, és quelcom que la majoria d’entrevistats i autors consideren rellevant.

A més, és imprescindible assegurar-nos que entenen el que han de fer, el que estan fent i el que hauran de fer. Donar-los pautes clares –com mencionava la mestra 2 i Moro-Ramos (2021)– i fer un seguiment continu –com deia la mestra 4– és necessari. Aquest seguiment i inputs han d’anar acompanyats de bons materials i recursos didàctics. Com hem pogut observar tant en el marc teòric com en les entrevistes, tots coincideixen en la utilització de dinàmiques visuals i orals. El TDAH sovint va acompanyat d’altres dificultats en l’aprenentatge, com la dislèxia o la disgrafia, que solen tenir una afectació directa en la lectoescriptura, tal com esmentava la psicopedagoga entrevistada. Per tant, adaptar el material –utilitzant colors, pictogrames o materials manipulatius, com recomanava la psicopedagoga– i barrejar activitats magistrals amb altres més dinàmiques que incorporin jocs o cançons, pot ser molt útil i eficient.

Finalment, la comunicació és essencial. El Departament d'Ensenyament, per exemple, assenyalava l'autoregulació de les emocions com un repte clau. Baixa autoestima o frustració solen acompanyar aquest trastorn. Parlar amb l'alumne pot ajudar-lo a desenvolupar una comprensió progressiva de les seves emocions i, així, arribar a ser capaç de gestionar-les en moments de bloqueig. A més, és rellevant treballar en xarxa amb la família i especialistes involucrats amb l'infant. Tal com esmentava el mestre 3, quanta més informació es tingui de l'infant, més fàcil serà aquest acompanyament d'ensenyament-aprenentatge.

Cal subratllar una de les idees que més destaquen tant la psicopedagoga com els mestres: cada infant és un món i, en conseqüència, les necessitats de cadascun poden divergir. Això es pot veure, per exemple, en les entrevistes amb els infants; tot i que els entrevistats 2 i 3 coincideixen bastant en les seves respostes, l'infant 1 trenca força amb el ja esmentat: li agrada llegir o fer proves en línia. Per tant, cal conèixer primer l'alumne i, a partir d'aquí, intervenir. D'aquesta manera, i tal com comenta la mestra 4, com més flexible i adaptable sigui l'entorn, més fàcil serà atendre les necessitats dels infants.

Aquest treball de final de grau tenia l'objectiu de trobar estratègies i metodologies idònies per ajudar infants amb trastorn per dèficit d'atenció i hiperactivitat a aprendre la llengua anglesa. Com hem introduït al principi, es tracta d'un trastorn cada cop més present a la societat actual, i que comporta un seguit de dificultats que tenen una afectació directa en el procés d'ensenyament-aprenentatge, així com en la vida social, familiar i personal de qui el pateix. Tanmateix, aquesta recerca ha pogut corroborar, a través d'un anàlisi exhaustiu, que amb les eines i recursos adients, el TDAH no ha de ser una barrera per aprendre una llengua estrangera com és l'anglès. Amb tot, cal un bon acompanyament per part del docent, però també de la família i d'altres especialistes, com poden ser un psicopedagog o una psicopedagoga. Per tal d'evitar que els alumnes, com l'infant 2 o 3, se sentin “desubicats” o “perduts” a classes on la llengua d'instrucció és diferent de la seva llengua nadiua, és necessari seguir una metodologia més inclusiva i totalment comprensible per a tot l'alumnat.

7. BIBLIOGRAFIA

- Aguirre Sánchez, M., Sidera Caballero, F., Rostán Sánchez, C., & Onandia Hinchado, I. (2022). Trastorno por déficit de atención e hiperactividad y su relación diagnóstica con el Trastorno por estrés postraumático infantil: Una revisión sistemática. *Revista de Psicología Clínica con Niños y Adolescentes*, 2022, vol. 9, núm. 1, p. 9-19.
- Aura, I., Hassan, L., & Hamari, J. (2021). My school is Hogwarts: Students social behavior in storified classes. In Proceedings of the 5th International GamiFIN Conference, 11-20
- Bai, B., & Guo, W. (2021). Motivation and self-regulated strategy use: Relationships to primary school students' English writing in Hong Kong. *Language Teaching Research*, 25(3), 378-399.
- Barkley, R. A. (1997). *ADHD and the nature of self-control*. Guilford press.
- De La Cruz, G., Ullauri Moreno, M. I., & Freire, J. (2020). Estrategias didácticas para la enseñanza de inglés como lengua extranjera (EFL) dirigidas a estudiantes con trastorno por déficit de atención e hiperactividad (TDAH). *Colombian Applied Linguistics Journal*, 22(2), 169-182.
- Direcció General d'Educació Infantil i Primària (2013). El TDAH: detecció i actuació en l'àmbit educatiu.
<https://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/inclusio/tdah/tdah.pdf>
- Escalante Díez, E. (2022). Gamificación y literatura: pilares de un proyecto interdisciplinar para la enseñanza de la lengua extranjera en Primaria. *Didáctica, innovación y multimedia*, (40).
- Figuerola, M. C. C., & Moreno, S. (1992). L'aprenentatge de la llengua anglesa a partir dels 8 anys. *Comunicació educativa*, (4), 37-39.
- Fleta, M. (2006). *Aprendizaje y técnicas de enseñanza del inglés en la escuela*.

- Llanos Lizcano, L. J., García Ruiz, D. J., González Torres, H. J., & Puentes Roza, P. (2019). Trastorno por déficit de atención e hiperactividad (TDAH) en niños escolarizados de 6 a 17 años. *Pediatría Atención Primaria*, 21(83), e101-e108.
- Mark Rounds. (2010, 15 d'octubre). *Stephen Krashen on Language Acquisition* [Vídeo]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=NiTsduRreug>
- Moro-Ramos, S. (2021). Estrategias de intervención educativa en el área de inglés en educación primaria para estudiantes con trastorno por déficit de atención e hiperactividad. *Revista Electrónica Educare*, 25(3), 357-376.
- Parellada, Mara et al. *TDAH trastorno por déficit de atención e hiperactividad : de la infancia a la edad adulta / Mara Parellada (coord.); con la colaboración de: Dolores Moreno, Lourdes Sipos, Guillermo Ponce*. Madrid: Alianza, 2009. Print.
- Susan, H. (2016). *Teaching English in the Primary Classroom*.
- Troyano Blanco, I. (2011). Medidas educativas dirigidas a niños y niñas con TDAH en educación primaria. *Revista digital enfoques educativos*, 108.
- Willis, Jane. *Teaching English through English : A Course in Classroom Language and Techniques / Jane Willis*. Harlaw: Longman, 1981. Print.
- World Health Organization: WHO. (2021, 17 de novembre). *Salud mental del adolescente*.
<https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/adolescent-mental-health>

8. ANNEXOS

7.1. Annex 1: Preguntes entrevista especialista

1. Quina és la teva experiència treballant amb infants amb TDAH dins l'àmbit educatiu?
2. Quines són algunes de les necessitats més rellevants que tenen els infants amb TDAH a l'hora d'aprendre?
3. I amb relació a aquesta última pregunta, quins són els reptes més comuns amb què es troben els infants amb TDAH a l'hora d'aprendre una segona llengua com és l'anglès?
4. Quins creus que són els factors que més influeixen en el seu procés d'aprenentatge? Hi ha algun aspecte de la llengua anglesa que pugui resultar més desafiant per a aquests infants?
5. Quines estratègies pedagògiques o de suport consideres més efectives per ajudar-los en aquest procés d'ensenyament-aprenentatge?
6. Quins recursos o materials creus que són útils per ensenyar a infants amb TDAH?

7.2. Annex 2: Preguntes entrevista mestres d'anglès

7.2.1. Entrevista mestres en català

1. Tens experiència treballant amb infants amb TDAH? Si és que sí, podries explicar-la breument?
2. Quin creus que és el major repte que han d'afrontar els infants amb TDAH a l'hora d'aprendre anglès?
3. Has trobat trobat estratègies efectives a l'hora de mantenir l'atenció d'aquests infants durant les classes d'anglès o altres?
4. Has utilitzat algun tipus de material o recurs específic que hagi estat especialment útil per aquests infants?

5. Com actues/actuaries quan un infant amb TDAH se sent frustrat o aclaparat durant les classes d'anglès?
6. A partir de la teva experiència, quina creus que seria la metodologia o metodologies més adients per ensenyar l'anglès de manera inclusiva?
7. Tens alguna recomanació addicional basada en la teva experiència que creus que sigui útil a l'hora d'ensenyar anglès a infants amb TDAH?

7.2.2. Entrevista mestres en anglès

1. Do you have any experience working with children with ADHD? If you do, could you explain it briefly?
2. What do you think is the main challenge that children with ADHD face when learning English?
3. Have you found any effective strategy for maintaining the attention of these children during English classes?
4. Have you ever used any specific types of materials or resources that have been particularly helpful for these children?
5. When a child with ADHD feels frustrated or overwhelmed during English classes, how do you handle/would handle the situation?
6. Based on your experience, what do you believe would be the most suitable methodologies for teaching English inclusively?
7. Do you have any additional recommendations, based on your experience, that you believe would be useful when teaching English to children with ADHD?

7.3. Annex 3: Preguntes infants

1. Com et sents a les classes d'anglès?
2. Què és el que t'agrada més de les classes d'anglès?
3. I el que menys?
4. En quin tipus d'activitat et trobes més còmode/a a l'hora d'aprendre anglès?

5. En quin tipus d'activitats/classes et sents perdut/da o amb la sensació de no està aprenent res?

7.4. Annex 4: Entrevista especialista

1. Quina és la teva experiència treballant amb infants amb TDAH dins l'àmbit educatiu?
Jo vaig estudiar pedagogia, i després em vaig treure el màster en psicopedagogia, llavors, a nivell d'experiència jo sempre he treballat en escoles com a vetlladora, amb nens que tenen dificultats en l'aprenentatge ja sigui a nivell de TDAH, autisme, problemes conductuals... I després, també, jo estic treballant com a entrenadora en el món esportiu - entrenadora de gimnàstica artística -, i també m'he trobat amb gimnastes amb TDAH. Llavors, tinc experiència tant a nivell educatiu com a nivell esportiu, que són dos mons com, diferents, tot i que hi ha moltes eines que es comparteixen.
2. Quines són algunes de les necessitats més rellevants que tenen els infants amb TDAH a l'hora d'aprendre? Basant-me en la meua experiència, jo el que veig que necessiten els nens amb TDAH és que al final, tu pensa que la seva atenció és com molt dispersa. Llavors, el que necessiten són pautes directes. No vol dir que hagin de ser passos més fàcil o activitats fàcils. No. Ells poden fer les mateixes activitats, però necessiten que les pautes siguin més directes. Per exemple, en un enunciat a l'hora de fer una activitat... si en un enunciat de 3 línies, doncs clar, quan ja van per la tercera línia, ja no s'enrecorden del que deia la primera. O sigui que necessiten pautes directes i activitats que siguin molt visuals. Que diguin... "doncs vale, he de fer això i això, i que jo ho vegi a la pàgina o a l'ordinador o a on sigui i tingui clar què és el que he de fer".
3. I amb relació a aquesta última pregunta, quins són els reptes més comuns amb què es troben els infants amb TDAH a l'hora d'aprendre una segona llengua com és l'anglès? Jo el que estic trobant és que sobretot els està costant el tema dels fònics. El tema de dues vocals juntes i quan s'ajunten dues vocals la pronunciació canvia. Llavors això sí que és un... perquè clar, passen del català o del castellà que sona d'una manera, a de sobte és l'anglès que sona d'una altra, per'espérate, porque cuando los juntamos és diferent. Llavors això es como, guau, què està passant!. Llavors, jo això és el que més m'he trobat a l'hora d'aprendre l'anglès; que quan s'ajunten les

dues vocals... el tema de les vocals és un lio. Les consonants força bé, però les vocals sí que és veritat que és el que més li costa.

A nivell escrit, els nens amb TDAH potser el que els hi costa més és portar una mica l'ordre. Potser si tu tens, per exemple, una columna i has de posar: classificar les paraules, ells les posen tal qual. Normalment els nens comencen enganxats a la línia, a dalt, i comencen paraula rere paraula; una a sota de l'altra. Doncs amb aquests nens és com si agafessin un punyat de paraules i les posessin allà a la columna. O a l'hora d'escriure també, per exemple, hi ha confusió de moltes lletres. La típica la b i la d, també la o i la a, m'he trobat casos... El tema de números girats també... i a l'hora de construir frases, que no separin paraula rere paraula, sinó que sigui tot una frase gegant com si fos una paraula eterna, que mai acabés.

4. Quins creus que són els factors que més influeixen en el seu procés d'aprenentatge? A nivell positiu, els factors que més els ajuden a aprendre és que siguin activitats o dinàmiques en moviment. Al final, normalment un nen o una nena amb TDAH va acompanyat d'una hiperactivitat i si ja de per si els nens els hi costa estar quiets i asseguts perquè tenen moltíssima energia i necessiten cremar aquesta energia, un nen o una nena amb TDAH molt més. Llavors, un factor positiu i alhora també negatiu és que si una activitat o una dinàmica és tota l'estona en el mateix espai o assegut a la cadira, li pot presentar un obstacle a l'hora d'aprendre. En canvi, si aquesta dinàmica la canviem: “pos vale, ara em poso de peu”, o “ara vaig a un racó de la classe”, “o ara la profe ens pos un vídeo i ara de sobte fem una altra cosa...”, tot això és millor per ells. Al tenir també suport de colors per exemple, els hi va molt bé; a l'hora d'aprendre les lletres... m'intento, en castellà: “la r i la rr, doncs la r la posem en un color i la doble r en un altre color, i així ja ser diferenciar quan sona més fort i he de posar doble r, quan sona fluix he de posar només una r... coses d'aquestes. Les coses molt visuals, sota la meva experiència, els hi va molt bé.
5. Hi ha algun aspecte de la llengua anglesa que pugui resultar més desafiant per a aquests infants? El que t'he dit, això dels fònics de les vocals. La resta, la veritat que força bé, i el que he anat veient d'altres alumnes... una llengua més. Al final segons el nen; si és més pro a estudiar llengües o més científic, això ja depèn. Però sí, això del tema de les fonies és el que més m'he trobat.

6. Quines estratègies pedagògiques o de suport consideres més efectives per ajudar-los en aquest procés d'ensenyament-aprenentatge? Per exemple, hi ha una, que és com molt simple, però em va sobtar molt, però la veritat és que ajuda moltíssim. Com ja t'he dit, els nens amb TDAH normalment tenen molta hiperactivitat i han d'estar movent-se. Llavors en una classe, a vegades estan amb la cadira i vinga a moure la cadira i vinga a moure la cadira. Això genera un soroll que no és agradable per la resta d'alumnes ni per la profe. Aleshores, si tu agafes la cadira i enganxes unes pilotes de tennis a les potes, llavors aquesta cadira, per molt que es mogui, per molt que es bellugui no sona. Llavors el nen pot estar a la classe movent-se, fent qualsevol cosa que al final és, per exemple, jo m'he trobat amb alumnes que necessiten estant-se movent d'un costat a l'altre com per desestressar-se i treure aquesta energia i clar, amb la cadira feia soroll tota l'estona. I doncs, si li poses les pilotes de tennis a les potes de les cadires, això ja no sona. El nen pot estar movent-se, que es desestressa, i tu pots estàs la mar de tranquil·la i la resta d'alumnes també perquè no hi ha cap distracció a la classe.
7. Quins recursos o materials creus que són útils per ensenyar a infants amb TDAH? Jo crec que molts recursos com dibuixos... que siguin molt visuals - molts pictogrames - que ells agafin ràpid el que estan treballant. També molt materials de manipulació; ja sigui doncs cubs de construcció, pals de colors, o coses que ells puguin manipular. Per exemple, les matemàtiques, amb material manipulatiu els hi va molt bé. I aquest material manipulatiu, a l'hora de llengua per exemple, a l'hora de separar... això el problema que a l'hora d'escriure una frase no saben separar; doncs una paraula - espai, una altra paraula - espai; doncs tu els hi poses: "aquesta frase té 6 paraules", llavors tu els hi poses: 6 quadrats, i sota cada quadrat ells han de posar la paraula. D'aquesta manera ells ja tenen els espais marcats i ja saben que sota de cada quadrat han de ficar aquesta paraula. Això els hi va molt bé.

Cançons! també els hi va molt bé, perquè així ells les van cantant i a l'hora d'aprendre els hi va molt bé. Sempre millor coses orals i visuals que escrit. Vulguis o no, perquè ells com que surten d'això que és normatiu, diguéssim, d'un paper, i els hi va molt millor.

I treballar en jocs també és un molt bon recurs. Que no hi hagi por a introduir jocs a l'aula. Fica jocs, que no hi hagi por a dir: "no, pos ara estem jugant", "que estem

jugant i s'està aprenent". És important també això, i a aquests nens els hi va molt bé aquest suport.

7.5. Annex 5: Entrevista mestres d'anglès

7.5.1. Mestra 1

1. Tens experiència treballant amb infants amb TDAH? Si és que sí, podries explicar-la breument? Sí, la veritat és que sempre hi ha en algú en alguna classe.
2. Quin creus que és el major repte que han d'afrontar els infants amb TDAH a l'hora d'aprendre anglès? Primer, clar, depèn de la metodologia que utilitzis. Si treballes amb el llibre, per tant, són activitats molt rígides, han d'estar asseguts i assegudes per fer les activitats... a un nen amb TDAH el mates. Vulguis que no, és com concentració, no em puc moure... llavors, la teva feina, diguéssim que ha d'anar més focalitzada a atendre a aquest alumnat, llavors la resta també els deixes una miqueta més sense el suport, no? En canvi, si la metodologia que utilitzes és més lliure, més de creació, més de joc, més diversificada, doncs facilites que aquests alumnes puguin seguir bé la classe, no s'avorreixin... Llavors diguéssim que estàs sent inclusiva amb tothom no només amb els alumnes que tenen algun tipus de dificultat.
3. Has trobat trobat estratègies efectives a l'hora de mantenir l'atenció d'aquests infants durant les classes d'anglès o altres? En el moment que tu portes a la classe algun tema de gamificació, o els hi dones altres activitats que no siguin d'estar asseguts a la cadira, facilites que tothom tingui més interès en aprendre, en participar, que no estiguin allà avorrits miran-te fent una classe magistral...
4. Has utilitzat algun tipus de material o recurs específic que hagi estat especialment útil per aquests infants? Quan treballo en anglès, quan no hi ha llibres el que faig servir molt és tot el tema de crear presentacions o crear kahoots... un tipus d'activitat que els hi serveixi per aprendre, que a vegades puguin fins i tot autoavaluar-se, i que l'aprenentatge sigui... que el vagin construint d'una manera molt més activa.
5. Com actues/actuaries quan un infant amb TDAH se sent frustrat o aclaparat durant les classes d'anglès? Cada nen i cada nena és un món, llavors hi ha nens i nenes que són més disruptius, que quan es veuen atrapats o atrapades en una situació en què no se senten còmodes, que no estan entenent i tal, pot ser que et tirin el llibre, et tirin una

cadira... Si és un comportament més disruptiu sempre és des de la calma, parlant: “quan estiguis nerviós o nerviosa vens i m’ho dius i, pots sortir a fora a respirar o ves al lavabo, mulla’t la cara o el que sigui”. Sempre és parlar amb aquell nen o aquella nena, conèixer’l evidentment, perquè arribes al setembre i és, començar a conèixer a tothom i veure cadascú com reacciona segons el que s’està fent a l’aula i llavors és, agafar estratègies per a cada alumne de manera individual. És una atenció més individualitzada al final.

6. A partir de la teva experiència, quina creus que seria la metodologia o metodologies més adients per ensenyar l’anglès de manera inclusiva? Jo crec que els llibres poden servir com a fil conductor per a saber els continguts mínims que s’han de treballar a cada nivell, però seguir un llibre amb totes les seves parts, tot el que et proposa i tal, no deixa tampoc a l’alumne que construeixi coneixement. Així que jo crec que s’ha de fer d’una manera més diversificada.
7. Tens alguna recomanació addicional basada en la teva experiència que creus que sigui útil a l’hora d’ensenyar anglès a infants amb TDAH? L’anglès és una assignatura que, per la majoria d’alumnes, acostuma a ser avorrida. Si parteixes de la base que fas classes més magistrals més... “vinga, ara toca gramàtica. Anem a explicar el to be”, que passen tota la vida amb el to be. Llavors, si tu t’ho planteges des d’una altra perspectiva, no? jo sempre em dic: “a tu què et van ensenyar?, de quina manera?, et va agradar?, com ho faries?, com seria més atractiu per tu?”, llavors és traspasar-ho a l’aula. Doncs a partir de dinàmiques... per exemple, roleplays per aprendre estructures gramaticals o els jocs. Els jocs a mi em flipen. Amb gran grup costen, perquè s’esveren moltíssim, però si tens l’oportunitat de fer desdoblaments i jocs en petit grup, aprenen moltíssim, i a mi això és el que més m’agrada.

7.5.2. Mestra 2

1. Tens experiència treballant amb infants amb TDAH? Si és que sí, podries explicar-la breument? Sí, no és el primer cas que he tingut. En tots els cursos sempre hi ha algun.
2. Quin creus que és el major repte que han d’afrontar els infants amb TDAH a l’hora d’aprendre anglès? Centrar l’atenció per poder entendre què és i donar la resposta adequada. Necessiten parar més atenció, que els hi facis més antelació del que voldràs fer, de què faràs, d’acompanyar i estar més per ells.

3. Has trobat trobat estratègies efectives a l'hora de mantenir l'atenció d'aquests infants durant les classes d'anglès o altres? El vincle afectiu sempre és importantíssim. Intentar ensenyar a partir dels seus gustos i aficions perquè hi hagi una bona entesa i un bon ambient.
4. Has utilitzat algun tipus de material o recurs específic que hagi estat especialment útil per aquests infants? Moltes vegades els referents visuals van molt bé. També, algun senyal com una picada d'ullet o senyal acústic simplement per dir: "ei! estic aquí", però en definitiva, intentar que sigui com la resta.
5. Com actues/actuaries quan un infant amb TDAH se sent frustrat o aclaparat durant les classes d'anglès? Intentes parlar i desangoixar. Li intentes dir que és normal que no entenguin al començament tot, que això ens passa a tothom. Que el més important és que es quedin amb la idea principal.
6. A partir de la teva experiència, quina creus que seria la metodologia o metodologies més adients per ensenyar l'anglès de manera inclusiva? Poder tenir racons probablement aniria bé, però no sempre pots fer-ho. Jo crec que com amb totes les assignatures, no hi ha una metodologia única, perquè no hi ha una única manera d'aprendre: hi ha qui és més visual, hi ha qui necessita moure's...; per tant, jo crec que hem d'intentar fer-ho de la manera més variada possible per tal d'arribar a tothom. A més, deixar-ho tot lliure, sense una rutina i sense marcar unes pautes no els afavoreix en absolut, perquè necessiten una antelació i saber per què ho fan i que algú els porti de la mà.
7. Tens alguna recomanació addicional basada en la teva experiència que creus que sigui útil a l'hora d'ensenyar anglès a infants amb TDAH? Falten recursos i mans i et sents impotent perquè necessaries més estona dedicant-me més amb un, però hi ha 25 més. Fem el que podem, però no sempre surts satisfeta de la classe.

7.5.3. Mestre 3

1. Tens experiència treballant amb infants amb TDAH? Si és que sí, podries explicar-la breument? Sí, de fet porto... des que vaig sortir de la carrera. Deuen ser uns 12-13 anys de docència, i depèn del context. He tingut alumnes amb TDAH dins del que és

l'aprenentatge de llengua estrangera tant a escola formal com a acadèmia d'idiomes també.

2. Quin creus que és el major repte que han d'afrontar els infants amb TDAH a l'hora d'aprendre anglès? Depèn molt del cas, però sí que és veritat que, en general, potser et diria que la tendència de la seva impulsivitat i nerviosisme intern - el seu ballar - que sempre estan moguts - generalment - estic generalitzant molt, però sempre els hi és difícil concentrar l'atenció molta estona i això els hi provoca que per exemple, tot el que siguin activitats memorístiques o que necessitis... no sé, et diria que depèn de la plataforma que facis servir, depèn de com ho enfoquis. Si tu el que vols és que els nanos aprenguin per exemple vocabulari i els hi dones una llista, és impossible, però en canvi si els hi poses un vídeo o un joc, serà molt més fàcil. Per tant, clar, evidentment, això va lligat amb el seu diagnòstic, però tot el que siguin activitats de focalitzar l'atenció.
3. Has trobat trobat estratègies efectives a l'hora de mantenir l'atenció d'aquests infants durant les classes d'anglès o altres? Jo per mi, el més important és guanyar-te l'alumne. És que estigui còmode, que se senti estimat, que se senti tranquil. Depèn també molt de l'edat. No és el mateix treballar amb nanos d'infantil, que amb nanos de secundària, però al final sí que crear aquest vincle, aquesta connexió, és el més important, perquè un cop els tens guanyats i un cop volen estar a la classe, no estan allà perquè han de ser-hi, sinó que volen ser-hi i els agrada i els motiva, si tu aconsegueixes que la motivació sigui un factor a favor teu ja està. Al final el recurs, doncs sí, hi ha vídeos, per exemple, que són molt efectius, ja que hi ha vídeos sobre vocabulari, hàbits... depèn es clar de com estiguin fets, però normalment amb els vídeos segur que els tens enganxat i s'enrecorden després molt. Els jocs també. Gamificar funciona molt bé i m'agrada també molt i també els hi funciona.
4. Has utilitzat algun tipus de material o recurs específic que hagi estat especialment útil per aquests infants? Sí, per exemple, va haver-hi uns anys que jo donava matemàtiques a segon de primària en anglès i el material havia de ser adaptat amb l'infant en concret que estic recordant, perquè anava una mica més enderradit pel que són les matemàtiques en general. Se li va diagnosticar tard el TDAH i a més a més tenia una altra casuística afegida - síndrome de tourette - i se li ajuntava tot una mica. Era petit i els dos diagnòstics sembla que siguin com incompatibles. En el moment

que jo el tenia a classe tenia els dos diagnòstics encara. Més endavant crec que ja no, ara ja és més gran, però sí, en aquest cas, el material era específic per a ell, perquè a nivell de contingut no podia seguir igual que la resta de la classe.

A medi fèiem servir targetes i per no repetir recursos, a matemàtiques utilitzàvem un dossier adaptat amb els continguts anteriors i era anar veient el que sabia fer, poder tenir aquesta flexibilitat amb ell, poder avançar pàgines que ja les dominava... i una mica anava per aquí.

5. Com actues/actuaries quan un infant amb TDAH se sent frustrat o aclaparat durant les classes d'anglès? Hi ha moments en què se't bloquegen; hi ha moments en què se't pot bloquejar un alumne i depèn de la dinàmica de la classe - si és grup petit, si és grup gran - ho pots gestionar de maneres diferents, però per mi el més important és que, si el bloqueig arriba a afectar-li emocionalment - que es posa a plorar, per exemple, és agafar-lo, apartar-lo de la classe, sortir amb ell i tractar el tema a banda. És a dir, que el factor emocional, un cop la resta ho ha entès i sap què està passant, poder sortir de l'aula amb ell i parlar per tranquil·litzar-lo, per a mi això és molt important. Després també depèn del context. Si estàs en una escola, per exemple, on tens un equip psicopedagògic darrere, que és potent i que coneix el cas, moltes vegades ja tens aquesta crossa, aquesta muletilla, tens aquesta moleta en la qual et pots recolzar. Pots dir, "doncs ves amb no sé qui, que ja coneix el cas...". A vegades va molt bé tenir aquesta xarxa entre diferents professionals, funciona molt bé.
6. A partir de la teva experiència, quina creus que seria la metodologia o metodologies més adients per ensenyar l'anglès de manera inclusiva? Per mi el millor és la oralitat. És quan, i aquí t'incloc també els jocs, la gamificació. Que siguin activitats orals. Tot el que sigui activitat oral els nanos amb TDAH i els que no, funcionen molt bé perquè els nanos s'neganxin i aprenguin. Tot el que sigui escrit els hi costa més en general, evidentment.
7. Tens alguna recomanació addicional basada en la teva experiència que creus que sigui útil a l'hora d'ensenyar anglès a infants amb TDAH? A vegades també, si pots tenir la sort de tenir contacte amb la família, cosa que amb els especialistes d'anglès precisament, doncs no sol passar, però si pots, encara que sigui a través del tutor o de la tutora, doncs treballar en paral·lel amb la família, va molt bé, perquè a vegades són nanos que l'anglès, o no l'han tingut com a prioritat perquè evidentment, la família ho

ha dedicat a altres coses o així, depèn en l'edat en què els enganxis perquè, per exemple, s'apunten en acadèmies d'idiomes i tu t'adones que al cap d'uns mesos ells estan fent coses allà i després les repeteixes tu... si pots tenir informació del background que tenen els nanos és molt més fàcil treballar i enganxar-los i ampliar una mica això. La idea seria treballar també amb les famílies, que són moltes coses i després estàs a l'aula i tens vintipico i ho tens una mica difícil, però sí que un mail, per exemple, o a principi de curs, si estàs com especialista en un centre i a la reunió de principi de curs, que ho digui el tutor o la tutora si no estàs tu, però que la gent sàpiga que és important tenir aquesta informació com a mestre, per nosaltres, aquesta informació va molt bé, perquè després pots treballar més una cosa, o deixar més una altra, perquè vas veient l'evolució general però també específic amb temes. Per exemple, si el nano ahir a la tarda va anar a l'acadèmia i va estar treballant tota la tarda els colors i tu avui li tornes a posar colors, doncs a vegades se'ls hi fa pesat. A vegades no, perquè depèn del nano, li encanta, però una mica la idea és aquesta, que no hagin de matxacar molt. Que sí que és molt repetitiu tot al final, però que puguem tenir aquesta flexibilitat; com a mínim tenir informació i tu després ja decidir.

7.5.4. Mestra 4

Original interview

1. Do you have any experience working with children with ADHD? If you do, could you explain it briefly? I have had a few experiences of teaching students with ADHD (who have been diagnosed) and with more students who demonstrate behaviours that could be due to ADHD, but have not been diagnosed for various reasons.
2. What do you think is the main challenge that children with ADHD face when learning English? Having to regulate their emotions, managing symptoms/compulsions and control urges to move around/interrupt in a setting that usually requires them to sit still and listen for a long time. They often lack strategies in dealing with ADHD. These challenges can often affect their ability to successfully achieve the learning outcomes of the curriculum.
3. Have you found any effective strategy for maintaining the attention of these children during English classes?

It depends a lot on their age and class-size. We cannot tailor a regular class specifically to ADHD students, but instead focus on multiple intelligences when designing classes. Strategies depend on the particular set of circumstances of a class. Groups size, for example. If it is a regular class size and everyone is studying the same material, in the past I have designed a class with a variety of material and regular change of activity. Some of these could be TPR (total physical response), or changing groups, interview tasks. Varying seated activities with physical activities helps to keep students engaged. Also, changing from teacher-led classes and finding activities that stimulate interest.

If I am working in small groups with students working on individual work, regular checking-in with students with attention problems is necessary to ensure they keep on-task. If material is too challenging or, then they will be more likely to lose focus, so I make sure the tasks and content are understood by the student before they begin. I use hands-on activities, cards etc. I also offer a choice of activities, only 2, to give students a sense of not being obligated to do particular tasks. When I see students who need to move, I allow a brief break to walk around or stretch.

4. Have you ever used any specific types of materials or resources that have been particularly helpful for these children?

No, not really. I design materials that I think will be stimulating or motivating for particular age groups. It is probably more the timing and variety of activities that I vary for these children. Also, I also vary the way the students have to present their knowledge e.g powerpoint, poster, oral presentation.

5. When a child with ADHD feels frustrated or overwhelmed during English classes, how do you handle/would handle the situation? I would have a break, let them stand up and stretch, go to the toilet, anything that helps them reset, then return to the class plan.
6. Based on your experience, what do you believe would be the most suitable methodologies for teaching English inclusively? Using multiple intelligences. These students need to be taught strategies for keeping organised and staying on-track with their homework and projects.

7. Do you have any additional recommendations, based on your experience, that you believe would be useful when teaching English to children with ADHD? A classroom setting that is easily adaptable to different kinds of activities and has stimulating well-designed resources for the students. Strategies for organisation (with appropriate materials) and study methods to revise and consolidate the curriculum and help students manage responsibilities in their school life.

Translated version

1. Tens experiència treballant amb infants amb TDAH? Si és que sí, podries explicar-la breument? He tingut algunes experiències ensenyant alumnes amb TDAH (que han estat diagnosticats) i amb més alumnes que mostren comportaments que podrien ser deguts al TDAH, però que no han estat diagnosticats per diverses raons.
2. Quin creus que és el major repte que han d'afrontar els infants amb TDAH a l'hora d'aprendre anglès? Haver de regular les seves emocions, gestionar símptomes/compulsions i controlar impulsos per moure's/interrompre en un entorn que normalment requereix que es quedin quiets i escoltin durant molt de temps. Sovint manquen estratègies per fer front al TDAH. Aquests reptes sovint poden afectar la seva capacitat per assolir amb èxit els resultats d'aprenentatge del currículum.
3. Has trobat trobat estratègies efectives a l'hora de mantenir l'atenció d'aquests infants durant les classes d'anglès o altres? Depèn molt de la seva edat i de la ràtio de la classe. No podem adaptar una classe específicament als estudiants amb TDAH, sinó que ens centrem en les múltiples intel·ligències quan dissenyem les classes. Les estratègies depenen del conjunt de circumstàncies particulars d'una classe. La grandària del grup, per exemple. Si és una ràtio de classe regular i tothom està estudiant el mateix material, en el passat he dissenyat una classe amb una varietat de material i canvi regular d'activitats. Algunes d'aquestes podrien ser TPR (resposta física total), o canvi de grups, tasques d'entrevista. Variar les activitats en què els infants estan asseguts amb activitats físiques ajuda a mantenir els estudiants compromesos. També, canviar de classes dirigits pel professor i trobar activitats que estimulin l'interès.

Si estic treballant en petits grups en què hi ha tasques individuals, és necessari fer comprovacions regulars amb els estudiants amb problemes d'atenció per garantir que segueixin concentrats. Si el material és massa complicat, llavors seran més propensos

a perdre la concentració, així que m'asseguro que les tasques i el contingut siguin entesos pels estudiants abans que comencin. Utilitzo activitats pràctiques, targetes, etc. També ofereixo una elecció d'activitats, només 2, per donar als estudiants una sensació de no estar obligats a fer tasques particulars. Quan veig estudiants que necessiten moure's, els permeto una breu pausa per passejar o estirar-se.

4. Has utilitzat algun tipus de material o recurs específic que hagi estat especialment útil per aquests infants? No, no exactament. He dissenyat materials que crec que seran estimulants o motivadors per a grups d'edat concrets. Probablement és més el moment i la varietat d'activitats que ofereixo a aquests nens. També vario la manera en què els estudiants han de presentar els seus coneixements, com ara PowerPoint, pòster, presentació oral.
5. Com actues/acturies quan un infant amb TDAH se sent frustrat o aclaparat durant les classes d'anglès? Faria un descans, i els permetria aixecar-se i estirar, anar al lavabo o qualsevol cosa que els ajudés a reiniciar-se per després tornar a la classe.
6. A partir de la teva experiència, quina creus que seria la metodologia o metodologies més adients per ensenyar l'anglès de manera inclusiva? Utilitzar intel·ligències múltiples. Aquests estudiants necessiten ser ensenyats estratègies que els ajudin a organitzar-se i mantenir-se en el bon camí amb els deures i projectes.
7. Tens alguna recomanació addicional basada en la teva experiència que creus que sigui útil a l'hora d'ensenyar anglès a infants amb TDAH? Un entorn de classe que sigui fàcilment adaptable a diferents tipus d'activitats i tingui recursos ben dissenyats i estimulants per als estudiants. Estratègies d'organització (amb materials adequats) i mètodes d'estudi per revisar i consolidar el currículum i ajudar els estudiants a gestionar les seves responsabilitats en la seva vida escolar.

7.6. Annex 6: Entrevistes infants

7.6.1. Infant 1

1. Com et sents a les classes d'anglès? A gust, perquè sé anglès i ho entenc
2. Què és el que t'agrada més de les classes d'anglès? Quan llegim en anglès en veu alta un per un amb tots els companys.

3. I el que menys? Els exàmens.
4. En quin tipus d'activitat et trobes més còmode/a a l'hora d'aprendre anglès? Quan hem d'entrar a uns enllaços per internet per preparar exàmens. Són com mini proves online que posa la profe.
5. En quin tipus d'activitats/classes et sents perdut/da o amb la sensació de no està aprenent res? Els writings. La profe ens fa escriure una redacció, per exemple una història inventada, i això no m'agrada. Utilitzaria el traductor.

7.6.2. Infant 2

1. Com et sents a les classes d'anglès? Doncs, em sento, de vegades en alguns temes desubicat, ja que hi ha gent molt intel·ligent a la classe i la profe quan veu gent tant intel·ligent o que té tanta facilitat en anglès pos tira endavant amb temes que potser hi ha gent que encara no coneix la base i pos no ho entén o li costa més.
2. Què és el que t'agrada més de les classes d'anglès? Quan utilitzàvem papers on per exemple hi havia verbs o aquestes coses per fer jocs interactius.
3. I el que menys? Estudiar verbs irregulars. I el tipus de classe que no m'agrada són les que et posen "quinzemil" exercicis i et diuen, al final de la classe els corregim.
4. En quin tipus d'activitat et trobes més còmode/a a l'hora d'aprendre anglès? Classes interactives, treballs en grup com presentacions en grup o algo així.
5. En quin tipus d'activitats/classes et sents perdut/da o amb la sensació de no està aprenent res? A l'hora de que et donin un paper amb la teoria en un costat i hagis de fer els exercicis per tu sense que el profe hagi explicat la teoria pas a pas.

7.6.3. Infant 3

1. Com et sents a les classes d'anglès? Molt avorrida, perquè és un pal. Els profes són molt avorrits. A part, és que anglès és molt avorrit. No entenc el que diu el profe, i només capto algunes coses i.. molt avorrit.
2. Què és el que t'agrada més de les classes d'anglès? Res. Bueno potser, fer jocs com Kahoot o el Bamboozle.

3. I el que menys? Tot. El que menys m'agrada és escriure, fer feines... perquè és molt avorrit i a sobre no m'entero de cap feina perquè no entenc l'anglès. Crec que l'anglès és molt avorrit i no l'entenc perquè no l'entenc.
4. En quin tipus d'activitat et trobes més còmode/a a l'hora d'aprendre anglès? Joc, treball en grup... activitats més dinàmiques.
5. En quin tipus d'activitats/classes et sents perdut/da o amb la sensació de no està aprenent res? Quan explica temari. La profe explica gramàtica a la pissarra, ho escriu i nosaltres ho copiem.

7.7. Annex 7: Pla de treball

- Desembre i gener: Recerca bibliogràfica + Plantejament del treball (entrega 8 de gener)
- Febrer, març i abril: Analitzar i comparar fonts + Entrevistes
 - ◆ 4 de març: entrega 2 (desenvolupament)
- Maig: Conclusió i valoracions finals
- 3 de juny: Entrega final